

L'ÚS EXCLUSIU DE L'ESPANYOL EN LA SEGONA CAMBRA CONTINUA PROVOCANT CONFLICTES

El Senat, un búnker per al català

Joaquim Ferrer, portaveu de CiU al Senat sembla decidit perquè aquesta cambra es convertesca, de veritat, en un òrgan de representació territorial. Per a aconseguir-ho ha arribat al Tribunal Constitucional, que haurà de pronunciar-se sobre la possibilitat que la Cambra accepti discutir la cooficialitat de l'ús de les llengües altres que l'espanyol.

Josep Ma. Sanmartí

La polèmica sobre l'ús de la llengua catalana al Senat ha anat a parar inexorablement al Tribunal Constitucional, el més alt òrgan judicial de l'estat espanyol, que haurà de decidir si almenys la Cambra discuteix o no la possibilitat de l'ús de les llengües cooficials en aquesta Cambra de representació territorial. La injustificable actitud de la Mesa ha impedit fins ara que una moció dels senadors de CiU fos almenys debatuda en un plenari i ha bloquejat l'assumpte de tal manera que el portaveu Joaquim Ferrer ha hagut de recórrer en empara al Tribunal Constitucional.

El 10 d'octubre passat, el senador Joaquim Ferrer presentà una moció en nom del seu grup parlamentari per a ser discutida al ple del Senat. Hi demanava que, d'acord amb l'article 3 de la Constitució i dels diversos Estatuts d'Autonomia, els senadors i els grups parlamentaris poguessin usar indistintament qualsevol de les llengües oficials a Espanya en les seves tasques parlamentàries. En el preàmbul de la moció, el senador Joaquim Ferrer recordava el caràcter plurilingüe de l'estat espanyol i el deure que té el Senat d'assumir aquesta realitat «de tal fàisó que les diverses nacionalitats i regions hi trobin un fòrum d'expressió que respecti, protegeixi i empari les seves personalitats respectives, culturals i lingüístiques».

La Mesa no admeté el dia 18 a tràmit l'escrit dels senadors catalans, adduint que el Senat és un òrgan d'àmbit estatal i que la llengua única i oficial de l'estat és el castellà. Les altres són cooficials només en el marc de les respectives Comunitats Autònomes. La tramitació de la moció

significaria, per tant, una reforma implícita de la Constitució, perquè comportaria una ampliació de l'article 3. La decisió fou presa per majoria, a causa de l'abstenció del representant del PNB, Ignacio Gaminde, que per cert no va poder explicar per què no havia votat en contra de la resolució de la Mesa.

El fet que el rebuig fos per majoria va permetre al senador Joaquim Ferrer recórrer el 21 d'octubre contra l'acord negatiu de la Mesa. En el seu escrit precisava que no es tractava de retallar gens

ni mica l'ús oficial del castellà, sinó de facilitar l'ús parlamentari de les llengües cooficials. Això, a parer del grup, no suposava òbviament cap modificació de la Constitució, ans al contrari, era més aviat l'aplicació de l'esperit constitucional. En tot cas, hauria de ser el ple de la Cambra qui es pronunciés i no la Mesa, com si fos un simple afer administratiu en lloc de polític.

El senyor Carvajal fa tripijocs

Res a fer. El 26 de novembre la Mesa ratificà el seu acord de 18 de novembre i tornava a rebutjar la tramitació de la moció. Aquesta vegada per unanimitat. Això volia dir que, segons el Reglament del Senat, no es podia tornar a recórrer i que l'afer quedava definitivament solucionat. La unanimitat s'obtingué, però, mitjançant un tripijoc que honora molt poc els procediments democràtics de la Mesa. S'aprofità l'absència del senador Gaminde, que estava en viatge oficial a Xile en representació del Senat, per assolir la unanimitat necessària. Cal dir, però, que malgrat ser l'únic membre dissident de la Mesa, el representant del PNB no va dir res (o almenys no consta) a la seva tornada de Xile. Es veu que la manipulació del seu viatge no fou motiu suficient ni tan sols per a protestar.

Fou en aquell moment quan el senador Joaquim Ferrer decidí plantejar la qüestió al Tribunal Constitucional, i el 30 de novembre hi entrava un recurs d'empara que sol·licitava que el Tribunal declarés inconstitucional les dues resolucions de la Mesa i ordenés el debat en el ple de la moció catalana. Els signants consideraven que s'havia malmès un dret elemental, el de l'ús del propi idioma. El recurs

Joaquim Ferrer treballa per la defensa del català al Senat.

El president José Federico de Carbajal ha convertit el Senat en un búnker contra el plurilingüisme.

argumenta que la moció planteja un assumpte d'ordre polític i que, per tant, la Mesa no té competència per desestimar la seva tramitació, si compleix els requisits formals exigits, i encara menys per decidir si és o no constitucional. Solament el plenari de la Cambra ho pot dir i entrar en el fons de la qüestió.

En segon lloc, recorda l'escrit, la mateixa Constitució de 1978 imposa obligacions positives de protecció i de foment de les llengües de tot l'estat a tots els poders públics sense excepció, i així ho ha reconegut en diverses ocasions la jurisprudència del Tribunal Constitucional. No solament s'ha de respectar aquest valor cultural, sinó que se l'ha de protegir i de conrear. Molt encertadament, el recurs remarca que els jutjats i els tribunals també són un òrgan estatal i els està permès amb caràcter voluntari l'ús de les llengües no castellanès. Així ho diu concretament l'article 231 de la Llei Orgànica del Poder Judicial. I si el Senat admet que de vegades onegin les banderes de les 17 Comunitats Autònomes davant de la seva façana i si admet la formació de grups de base territorial, ¿perquè no pot fer-ho ara amb l'ús de les llengües no castellanès? En resum, amb els tecnicismes legals escaients i amb bones paraules, el recurs ve a dir, amb tota la raó del món, que aquesta vegada la Mesa ha pixat fora de test.

Quan el Tribunal Constitucional ja ha

admès a tràmit escrits en català i la llei processal militar permet que en els mateixos tribunals militars les parts puguin expressar-se en les llengües cooficials i presentar-hi documents en aquests idiomes, quan el Consell d'Europa ja ha aprovat la Carta Europea sobre els Drets de les Llengües Minoritàries (vegeu EL TEMPS, n. 228), ara que el Vaticà ja s'ha assabentat de l'existència del català, etc., resulta que el Senat, Cambra de representació territorial i caixa de ressonància de les aspiracions i dels drets legítims de les Comunitats Autònomes, s'hi oposa. ¿Qui hauria dit mai que l'Exèrcit seria finalment més tolerant en el terreny lingüístic que les mateixes Corts Generals?

No és la primera vegada que el president del Senat, José Federico de Carbajal, ensopega amb aquesta pedra. Fou ell, per exemple, qui el 1986 dictà una divertida norma reglamentària, segons la qual es prohibeix als senadors que jurin la Constitució en qualsevol altra llengua que no sigui la castellana. O sigui que en lloc de dir «sí, juro», el senadors catalanoparlants hauran de dir «sí, juro». Ni ell mateix s'adonà de la diferència fins que un dels *infractors*, el senador Francesc Ferrer ho va explicar, i això que ho deien *malament* davant seu. Fou ell qui al mes de novembre passat titllà d'«impertinent» un escrit que 10 senadors socialistes catalanoparlants li havien

adreçat perquè la reedició de la Constitució de 1978 a càrrec del Senat fos feta en els quatre idiomes peninsulars sense afegir-hi la versió en valencià ni en mallorquí, sinó solament en el català comú. La qüestió és que entre una cosa i l'altra el president Carbajal, que va fer la seva carrera política a cavall dels valors de la llibertat com deia ell mateix, ha convertit aquesta Cambra en un veritable búnker davant del plurilingüisme.

L'afer és, però, greu. Si el Tribunal Constitucional falla a favor del recurs i el ple de la Cambra ha de debatre l'ús intern de les llengües altres que el castellà, deixant de banda el ridícul que haurà fet la Mesa, s'haurà obligat a una alta institució estatal a fer-se càrrec del tema. Si guai quina sigui la decisió final del ple, ja no valdrà dir que es tracta d'un afer reservat a les Comunitats Autònomes bilingües, com si aquestes fossin reserves d'indis. Al marge de les conseqüències pràctiques immediates, ja és hora d'implicar els poders de l'estat en el reconeixement i la defensa del plurilingüisme. El sistema democràtic ha muntat un sofisticat mecanisme per institucionalitzar i donar veu i vot al pluralisme polític. I és així com ha de ser: hi caben també els partits nacionalistes amb els mateixos drets i deures que els altres. Però el fet cert és que aquest mateix sistema no ha fet encara cap pas seriós per institucionalitzar a escala estatal el pluralisme lingüístic. □